

Osaan yhteiskunnan perusrakenteet Ayk1

Perustaitojen oppimista vahvistava opiskelumateriaali

- avaimia aikuisten perustaitoihin

Opiskele digitaalisesti:

<https://osaansuomessa.fi/ayk1-yhteiskunnan-perusrakenteet-ja-arjen-taidot/>

VANAJAVEDEN OPISTO
KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ TAVASTIA

AMMATTIOPISTO
TAVASTIA

**OTAVAN
OPISTO...**
otavanopisto.fi

www.rakennerahastot.fi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Esipuhe

Materiaalikonaisuus on suunnattu opiskelijoille, joiden kielitaito on eurooppalaiseen viitekehitykseen suhteutettuna alle B1.1. Materiaalin ovat tehneet aineenopettajat ja suomen kielen opettaja yhteistyössä. Materiaali tukee perusopetuksen yhteiskuntaopin opiskelua ja se soveltuu käytettäväksi esimerkiksi aikuisten maahanmuuttajien alkuvaiheen opetuksessa ja kotoutumiskoulutuksessa. Materiaali tukee erityisesti opiskelijan perustaitojen eli lukutaidon, numerotaitojen sekä tieto- ja viestintätekniikkataitojen kehittymistä.

Osaan! – avaimia aikuisten perustaitoihin on Euroopan sosiaalirahaston ja valtion rahoittama kaksivuotinen hanke, jonka tavoite on Taito-ohjelman mukaisesti aikuisten maahanmuuttajien perustaitojen parantaminen. Tähän tavoitteeseen päästään kouluttajien ja opettajien ainerajat ylittävät yhteistyöllä ja tästä syntyvällä materiaalilla. Hanketta toteuttavat Vanajaveden Opisto, Ammattiopisto Tavastia ja Otavan Opisto.

Tekijät

Juha Mäkirinta

Taru Toppola

Materiaalin rakenne

Jokaisen kappaleen alussa on tietolaatikko, joka kertoo tarkemmin materiaalin sisällöstä. Sen avulla opettajan on helpompi poimia omaan opetukseensa sopivimmat materiaalit.

Opintokokonaisuus	
Taitotaso	
Kesto	
Luku- ja kirjoitustaito	
Numerotaidot	
Digitaaliset taidot	
Kielen rakenteet	
Sanastosisältö	

Perustaidot

Erityisesti tiettyä perustaitoa kehittävät tehtävät on merkitty perustaidon symbolilla.

Lukutaito

Kirjoitustaito

Numerotaidot

Digitaaliset taidot

Soveltavat ongelmanratkaisutaidot

Tehtävätyypit

Muistamistehtävä 1. Opettele ulkoa/muista/opeta ystävälle...

Opettele ulkoa eduskuntapuolueiden nimet ja lyhenteet.

Tehtävän tarkoitus on harjoittaa muistia ja korostaa muistamisen tärkeyttä oppimisprosessin etenemiseksi.

Sanastotehtävä 1. Lue teksti ja yhdistä...

tärkeät käsitteet	esimerkki
kunta	Hämeenlinna
yksityinen sektori	armeija
valtio	Nordea

Tehtävän tarkoitus on auttaa sanaston ja lauserakenteiden ymmärtämisessä. Tehtävä tukee myös oikeinkirjoittamisen vahvistamista.

Sanastotehtävä 2. Kirjoita, taivuta, muodosta...

sana	missä?	mitkä?	mitä?
yleinen			
harvinainen			

Tehtävän tarkoitus on laajentaa sanan tasolta lausetasolle tai auttaa sanantaivutusten ymmärtämisessä.

Tehtävän tarkoitus on varmistaa luetun ymmärtäminen. Opiskelija voi kirjoittaa, piirtää tai tehdä ideakarttaa itsenäisesti tai opettajan johdolla.

Tekstien reunassa on laatikko, joka auttaa luetun ymmärtämisessä joko sanaston tai apukysymysten avulla. Laatikossa voi olla myös tyhjää, jolloin opettaja itse voi päättää, mitä laatikkoon on paras tehdä.

Lukemisen ymmärtämistehtävä 2. Luokittele sanat oikeisiin laatikoihin.

Tehtävä ohjaa havaitsemaan ilmiöiden yhteisiä ominaisuuksia luokittelun avuksi ja opettaa prosessikaavioita.

Numerotehtävä 1. Etsi www.oikotie.fi asuntoalueeltasi asuntoja ja täytä taulukko

asunto	koko	hinta	neliöhinta
Halpa yksiö			
Uusi kaksio			

Tehtävän tavoite on opettaa opiskelijaa etsimään tietoa, sijoittamaan tietoa oikeaan kohtaan taulukkoon sekä muuntamaan yksiköitä.

Numerotehtävä 2. Laske.

Jos perheessä on viisi alle 17-vuotiasta lasta, kuinka paljon perhe saa lapsilisää?

Tehtävä vahvistaa perusnumerotaitoja ja sanallisten matemaattisten tehtävien ymmärtämistä.

Hahmotustehtävä 1. Sijoita sanat oikeaan kohtaan suoralle.

Tehtävä auttaa ymmärtämään lukujonoja, aikajanaa ja prosessikaavioita.

Tiedonhakutehtävä 1. Etsi internetistä/sivustolta tietoa.

www.presidentti.fi

Mitä presidentti tekee tänään?

Kenet presidentti tapasi eilen?

Tehtävän tarkoitus on ohjata opiskelija etsimään tietoa digitaalisten kanavien avulla.

Soveltava tehtävä 1. Katso kuvaa ja kirjoita, mistä tämä mies voi saada apua.

Tehtävän tarkoitus on kehittää kirjoitustaitoa ja ohjata opiskelija soveltamaan oppimaansa.

Soveltava tehtävä 2. Aivopähkinä, pohdi, puhu, keskustele...

- Miksi on hyvä, että hallituspuolueilla on enemmän kansanedustajia kuin oppositiolla?
- Miksi Lapista valitaan vähemmän kansanedustajia kuin Uudeltamaalta?

Tehtävän tarkoitus on ohjata opiskelijaa soveltamaan ja osoittamaan oppimaansa.

Sisällys

1. Tavallinen suomalainen	7
Tavallinen suomalainen mies.....	8
Tavallinen suomalainen nimi	11
2. Perheet Suomessa	17
Perheet Suomessa	18
Lapsiperheet.....	19
Siviilisäätö	21
3. Asuinalueeni ja kotikuntani	25
Kunta	26
4. Suomen valtio	32
Suomi numeroina	34
5. Suomen väestö	35
6. Yhteiskunnan rakenne ja toiminta	39
Yhteiskunta	40
7. Hyvinvointiyhteiskunta	44
Millainen on hyvä yhteiskunta?	45
Kelan tuet lapsiperheille.....	49
8. Valta ja valtion tehtävä.....	52
Valta.....	53
Demokratia ja diktatuuri	54
Presidentti	56
Suomen hallitus eli valtioneuvosto	57
Eduskunta	58
9. Velvollisuudet ja oikeudet	60
Velvollisuus – mitä meidän pitää tehdä?.....	61
Perusoikeudet.....	62
10. Ulkomaiden kansalaiset Suomessa	66
Euroopan Unioni.....	67

1. Tavallinen suomalainen

Opintokokonaisuus	Tavallinen suomalainen
Taitotaso	A1.3
Kesto	7 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	Numerot, elämäntarina
Numerotaidot	Numerot tekstistä luvuiksi, aikajana, keskiarvon ja prosentin käsite
Digitaaliset taidot	QR-koodi, internetsivut ja -tehtävät, videot, Forms-kyselylomake
Kielen rakenteet	Sanatyypit -nen, adjektiiveja
Sanastosisältö	Arkielämän sanasto, vertailu

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- 🌐 Opiskelija vertailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöjä osana yhteiskunnan toimintaa.
- 🌐 Opiskelija syventää kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja saa työkaluja yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Tavallinen suomalainen mies

Tehtävä 1.1 Kuuntele, lue ja alleviivaa kaikki luvut.

Juhani Virtanen on neljäkymmentäyksi vuotias tavallinen suomalainen mies. Hän meni naimisiin kahdeksan vuotta sitten Maria Virtasen kanssa. Seitsemän vuotta sitten heille syntyi ensimmäinen lapsi ja kaksi vuotta myöhemmin toinen lapsi. Viime vuonna he hankkivat perheeseen koiran. Perhe asuu omakotitalossa, jonka pinta-ala on satakaksikymmentä neliötä. Heillä on asuntovelkaa yli satakolmekymmentä tuhatta euroa. Juhani ja Maria ajavat kymmenen vuotta vanhalla harmaalla Toyotalla.

Juhani on sataseitsemänkymmentäseitsemän senttiä pitkä ja hän on hieman ylipainoinen. Hän painaa tällä hetkellä kahdeksankymmentäseitsemän kiloa. Kesälomalla painoa tuli hieman lisää, koska Juhani tykkää grillimakkarasta ja oluesta. Juhani juo maitoa litran päivässä ja syö lihaa puolitoista kiloa viikossa. Juhani tykkää myös kahvista ja leivästä. Leipää hän syö neljä palaa päivässä ja kahvia hän juo viisi kuppia päivässä.

Juhani on suorittanut korkeakoulututkinnon ja hän on opiskellut yhteensä kuusitoista vuotta. Ensimmäiset yhdeksän vuotta hän opiskeli peruskoulussa. Tämän jälkeen hän meni lukioon, joka kesti kolme vuotta. Ammattikorkeakouluopinnot Juhani aloitti armeijan jälkeen kaksikymmentäkaksivuotiaana. Armeijassa Juhani oli yksitoista kuukautta ja ammattikorkeakoulussa neljä vuotta. Koulun jälkeen

kaksikymmentäkuusivuotiaana Juhani sai työpaikan. Juhani on töissä kotikaupungissaan ja hänen palkkansa on kolmetuhatta kuusisataakuusi euroa kuukaudessa.

Juhani harrastaa lukemista, valokuvausta ja hän liikkuu kolme kertaa viikossa. Hän pelaa sählyä kerran viikossa ja käy punttisalilla kaksi kertaa viikossa. Juhanilla ja Marialla on myös kesämökki. He ostivat mökin, kun Juhani täytti kolmekymmentä vuotta. Mökillä perhe viettää yleensä koko neljän viikon pituisen kesälomansa.

Tehtävä 1.2 Vastaa numerolla ja yksiköllä.

1. Kuinka vanha Juhani on? 41 vuotta
2. Minkä ikäisenä hän meni naimisiin? _____
3. Kuinka vanhoja Juhanin lapset ovat? _____
4. Kuinka suuri heidän kotinsa on? _____
5. Kuinka paljon heillä on asuntovelkaa? _____
6. Mitä vuosimallia heidän autonsa on? _____
7. Kuinka pitkä Juhani on? _____
8. Kuinka paljon Juhani painaa? _____
9. Kuinka monta vuotta Juhani on opiskellut? _____
10. Kuinka kauan hän oli armeijassa? _____
11. Kuinka paljon Juhani saa palkkaa kuukaudessa? _____
12. Kuinka pitkä kesäloma Juhanilla ja Marialla on? _____

Tehtävä 1.3 Aikajana. Merkitse aikajanalle seuraavat asiat Juhnin elämässä:

Hän saa töitä.	A	Hän menee armeijaan.	D
Hän menee naimisiin.	B	Hän menee ensimmäiselle luokalle.	E
He ostavat mökin.	C	Ensimmäinen lapsi syntyy.	F

Tehtävä 1.4 Tavallinen suomalainen nainen. Kuuntele ja vastaa.

Kysymys	Vastaus
1. Kuinka vanha hän on?	42 vuotta
2. Kuinka pitkä hän on?	
3. Kuinka paljon hän painaa?	
4. Kuinka monta lasta hänellä on?	
5. Kuinka vanhana hän sai ensimmäisen lapsen?	
6. Kuinka vanhana hän meni naimisiin?	
7. Kuinka paljon hän saa palkkaa?	
8. Kuinka monta tuntia viikossa hän tekee töitä?	
9. Kuinka usein hän käy kuntosalilla?	
10. Kuinka kauan hän käyttää aikaa ruuanlaittoon päivässä?	

Tavallinen suomalainen nimi

Tehtävä 1.5 Lue ja kuuntele teksti. Alleviivaa sanatyypin *-nen* sanat.

Ritva Korhonen on tavallinen suomalainen nainen. Etunimi Ritva on hyvin yleinen naisen nimi ja Korhonen on hyvin tavallinen (1.) suomalainen sukunimi. 1960-luvulla oli tavallista antaa tytölle etunimi Tuula, Anne, Leena tai Päivi. 2010-luvulla yleinen tytön nimi on Emma, Aino tai Aada. Nykyään Ritva on harvinainen pienen tytön nimi.

Matti Virtanen on tavallinen suomalainen mies. Sukunimi Virtanen on hyvin tavallinen (2.) suomalainen sukunimi. 1960-luvulla oli tavallista antaa pojalle etunimi Matti, Timo, Juha tai Kari. 2010-luvulla yleinen pojan nimi on Onni, Elias tai Leo. Nykyään ei ole harvinaista antaa lapselle kolmea etunimeä.

Tehtävä 1.6 Vastaa kysymyksiin.

1. Mikä on tavallinen sukunimi Suomessa? _____
2. Millainen nimi Ritva on nykyään? _____
3. Onko Elias tytön vai pojan nimi? _____
4. Onko Onni etunimi vai sukunimi? _____
5. Kuinka monta etunimeä suomalaisella voi olla? _____

Tehtävä 1.7 Keskustele parin kanssa.

- ☉ Mitkä ovat tavallisia sukunimiä sinun kotimaassasi?
- ☉ Mitkä ovat tavallisia tyttöjen nimiä kotimaassasi?
- ☉ Mitkä ovat tavallisia poikien nimiä kotimaassasi?
- ☉ Mitä nämä nimet tarkoittavat?

Tehtävä 1.8 Sanatyyppi *-nen*. Täytä taulukko.

mikä? kuka?	oma kieli	mitä? ketä?	minkä? kenen?	mitkä? ketkä?
Korhonen	Korhonen			
tavallinen		tavallista		
yleinen			yleisen	
harvinainen				harvinaiset
erikoinen				
yhteinen				
suomalainen				
nainen				
yksityinen				
julkinen				

Tehtävä 1.9 Keskivertosuomalainen. Katso video keskivertosuomalaisesta, tee tehtävä ja kirjoita tiivistelmä.

sa@w!

Tehtävä 1.10 Mieli pide. Oletko samaa vai eri mieltä? Merkitse.

Väite	samaa mieltä	eri mieltä
Suomalaiset lukevat paljon.		
Monet miehet polttavat tupakkaa.		
Naiset eivät tee töitä kodin ulkopuolella.		
Perheessä on monta lasta.		
Suomalaiset juovat paljon alkoholia.		
Suomalaiset ovat pitkiä ja hoikkia.		
Suomalaiset ovat tummia.		
Suomalaiset ovat uskonnollisia.		
Suomalaiset käyvät ravintolassa usein.		
Monella suomalaisella on koira.		
Suomalaiset tanssivat ja laulavat paljon.		
Suomalaiset puhuvat hyvin englantia.		
Suomalaiset opiskelevat paljon.		

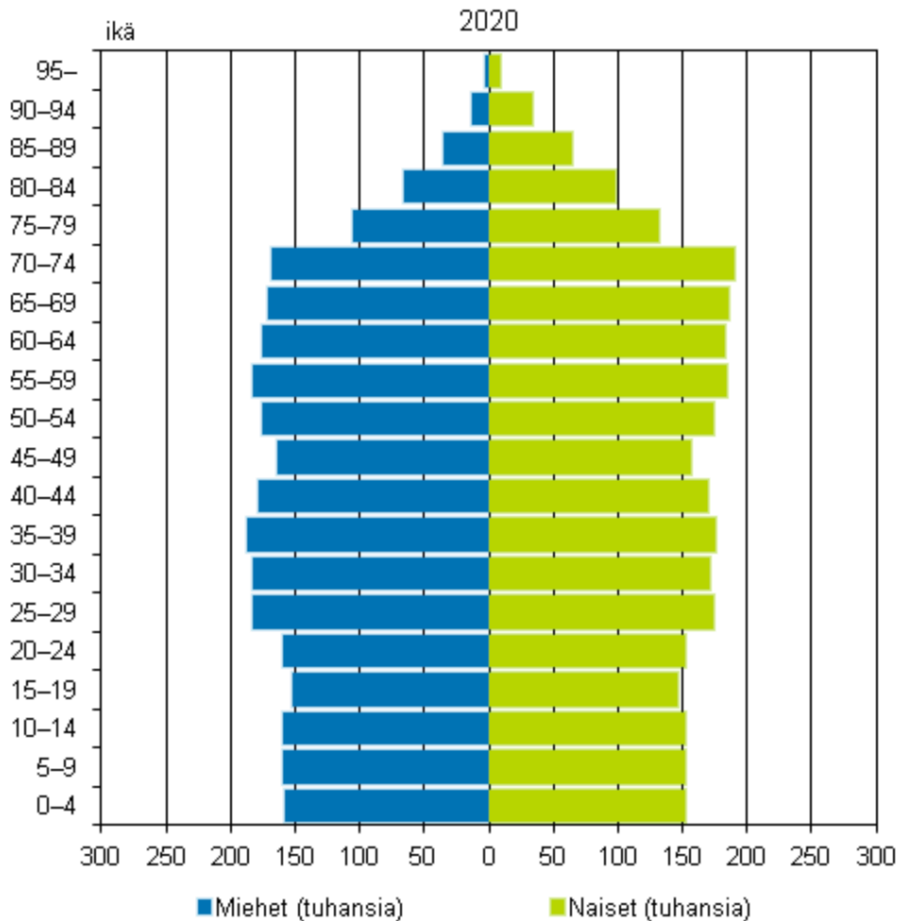

Tehtävä 1.11 Mieli pide. Kirjoita teksti. Millaisia suomalaiset mielestäsi ovat?

Perustelee.

Tehtävä 1.12 Tutki Suomen ikäpyramidia ja vastaa kysymyksiin.

Suomen ikäpyramidi vuonna 2020 (ennuste). Lähde: Tilastokeskus

1. Minkä ikäisiä miehiä on Suomessa eniten? _____
2. Minkä ikäisiä naisia Suomessa on eniten? _____
3. Kuinka paljon on alle 4-vuotiaita tyttöjä? _____
4. Kuinka paljon on 80–84-vuotiaita naisia? _____
5. Kuinka paljon on 80–84-vuotiaita miehiä? _____
6. Kumpia on **enemmän (>)**, 20–24-vuotiaita miehiä vai naisia? Ympyröi.
7. Kumpia on **vähemmän (<)**, 5–9-vuotiaita vai 70-74-vuotiaita? Ympyröi.

Tehtävä 1.13 Oman luokan ikäpyramidi. Kysy ryhmän iät ja piirrä ikäpyramidi.

Miesten iät:

Naisten iät:

OMAN RYHMÄN IKÄPYRAMIDI

				66-70				
				61-65				
				56-60				
				51-55				
				46-50				
				41-45				
				36-40				
				31-35				
				26-30				
				21-25				
				16-20				
				11-15				
				6-10				
				0-5				

■ miehet ■ naiset

sa@w!

Tehtävä 1.14 Ryhmätyö: Millainen on keskiverto-opiskelija? (otos) Kysy kolmelta ystävältä kysymykset. Laske keskiarvo.

miehet/ naiset	Vastaukset			Vastausten keskiarvo
1. Kuinka pitkä sinä olet? (cm)				
2. Kuinka vanha sinä olet?				
3. Kuinka monta sisarusta sinulla on?				
4. Kuinka pitkä sinun koulumatkasi on? (km)				
5. Kuinka suuri sinun asuntosi on? (m ²)				
6. Syötkö sinä lihaa?				
7. Juotko sinä kahvia?				
8. Onko sinulla joku ruoka- allergia?				
9. Kuinka monta vuotta sinä olet opiskellut?				
10. Kuinka montaa kieltä sinä ymmärrät hyvin?				
11. Kuinka monta kertaa viikossa harrastat liikuntaa?				

2. Perheet Suomessa

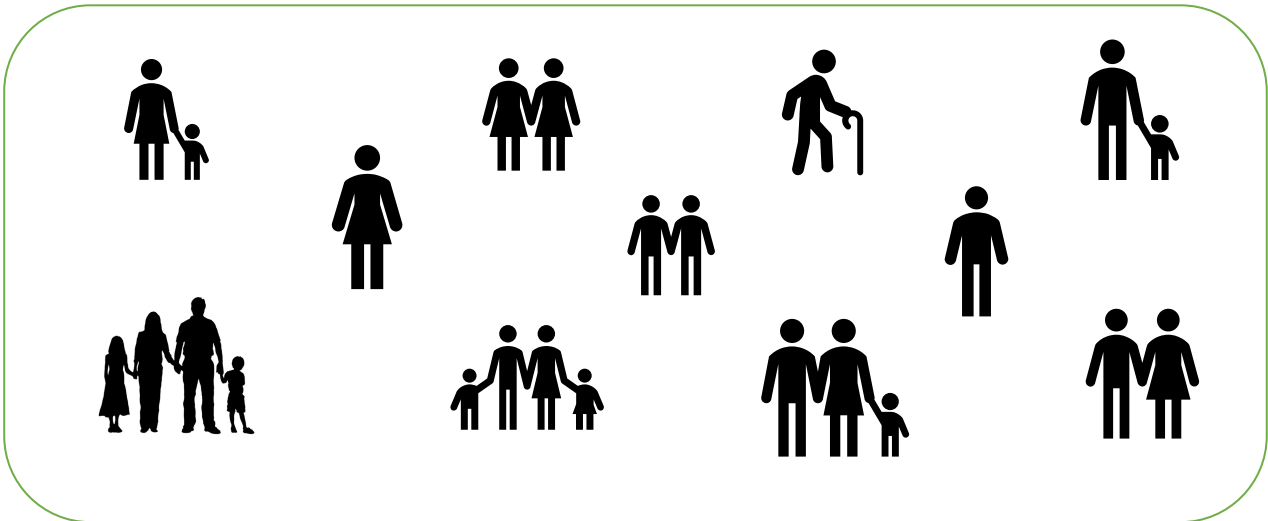
Opintokokonaisuus	Perheet Suomessa
Taitotaso	A1.3
Kesto	4 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	Luokittelu
Numerotaidot	Prosentin käsite, ympyrädiagrammi
Digitaaliset taidot	
Kielen rakenteet	
Sanastosisältö	Perheoikeuteen liittyvä sanasto

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- 🌐 Opiskelija vertailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöjä osana yhteiskunnan toimintaa.
- 🌐 Opiskelija pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä rakentavasti ja jäsennellysti.
- 🌐 Opiskelija muistaa yhteiskuntaan, väestöön ja perheoikeuteen liittyviä käsitteitä.
- 🌐 Opiskelija tarkastelee erilaisia yhteisöjä avarakatseisesti.

Perheet Suomessa

Perheessä on vähintään kaksi ihmistä. Monet suomalaiset myös elävät yksin.
Ympyröi kuvista perheet.

Tehtävä 2.1 Kuuntele ja lue teksti.

Perheet ovat Suomessa pieniä. Yleensä niihin kuuluu vain isä, äiti, yksi tai kaksi lasta ja lemmikit. Suomessa naiset ja miehet ovat tasa-arvoisia ja molemmat käyvät töissä, tekevät ruokaa ja hoitavat lapsia.

Suomessa on 1 475 335 perhettä. Yleisin perhetyyppi on aviopari, jossa ei ole lapsia. Kaikista perheistä lapsiperheiden osuus on vain 39 %. Nykyään naiset opiskelevat pitkään ja haluavat tehdä työtä kodin ulkopuolella ja lapsia syntyy vähän. Ensimmäistä kertaa suomalainen nainen tulee äidiksi 29,1-vuotiaana. Isäksi tullaan keskimäärin 31,2-vuotiaana.

Lapsia syntyi Suomessa vuonna 2016 keskimäärin 145 päivässä. Vuonna 2016 Hämeenlinnassa syntyi 614 lasta eli alle kaksi lasta päivässä. Lapsia suomalaisessa perheessä on keskimäärin 1,84. Perhe, jossa on vähintään neljä lasta, on harvinainen (5 %) lapsiperhetyyppi.

Tehtävä 2.2. Vastaa kysymyksiin.

1. Kuinka monta perhettä Suomessa on? _____
2. Kuinka monessa perheessä on lapsia (%)? _____
3. Kuinka monessa perheessä ei ole lapsia (%)? _____
4. Kuinka monta lasta Suomessa syntyy päivässä? _____
5. Kuinka monta lasta Suomessa syntyy vuodessa? _____

Lapsiperheet

Aviopari ja lapsia

Suomessa suurin osa lapsista elää perheissä, joissa isä ja äiti ovat avioliitossa eli naimisissa keskenään (59 %). Molemmat vanhemmat ovat huoltajia. Avioliitossa puoliset ovat tasa-arvoisia. Heillä on velvollisuus huolehtia toistensa elatuksesta.

Avopari ja lapsia

Suomessa asuu myös paljon pareja, jotka eivät ole solmineet avioliittoa. He elävät yhdessä ja ovat avoliitossa. Avopari, jossa on lapsia, on melko yleinen perhetyyppi (20 %).

Yksinhuoltajaperheet

Suomessa avioero on melko yleinen. Tämä tarkoittaa sitä, että toinen vanhempi muuttaa pois ja lapsi asuu vain toisen vanhemman luona. Yleensä lapset jäävät äidin luokse, sillä yksinhuoltajista suurin osa on äitejä. Perhetyyppi, jossa on äiti ja lapsi, on 18 % kaikista lapsiperheistä. Isä ja lapsi – perheitä on kaikista lapsiperheistä ainoastaan 3 %.

Molemmat vanhemmat ovat samaa sukupuolta

Suomessa samaa sukupuolta olevat voivat rekisteröidä parisuhteen ja hankkia lapsia. Perheitä, joissa on kaksi naista ja lapsia, vuonna 2015 oli 596. Harvinaisin perhetyyppi oli sellainen, jossa miesparilla oli lapsi tai lapsia. Näitä pareja oli kahdeksan. Yhteensä samaa sukupuolta olevia pareja on vähemmän kuin 1 prosentti kaikista perheistä.

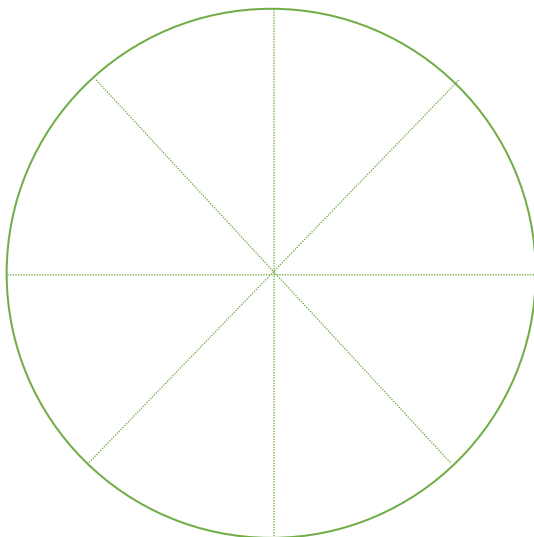

Tehtävä 2.3 Lapsiperhetyypit, kirjoita %-osuus perhetyypin perään.

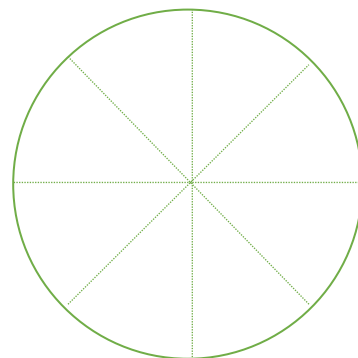
1. Aviopari, jolla on lapsia. _____ %
2. Avopari, jolla on lapsia. _____ %
3. Yksinhuoltajaperhe, jossa äiti on huoltaja. _____ %
4. Yksinhuoltajaperhe, jossa isä on huoltaja. _____ %
5. Perhe, jossa molemmat vanhemmat ovat samaa sukupuolta. alle _____ %

Tehtävä 2.4 Piirrä ympyräkaavioon A perheet ja ympyräkaavioon B lapsiperheet Suomessa.

A

B

- 🌐 Onko Suomessa erilaisia perheitä kuin kotimaassasi?
- 🌐 Mistä erot johtuvat?
- 🌐 Mitä tarkoittaa sana huoltaja?

Siviilisääty

Jokaisella ihmisellä on lain silmissä siviilisääty. Siviilisääty kertoo, onko ihminen naimisissa, naimaton, eronnut vai leski. Siviilisääty määrittelee ihmisen perheeseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia. Avioliitossa ja avoliitossa ihmisillä on erilaiset oikeudet ja velvollisuudet. Jos avioliitto päättyy, laki määrää omaisuuden jaosta. Jos avoliitto päättyy, omaisuutta ei tarvitse jakaa tasan.

Avioliitto

Naimisiin mennään keskimäärin myöhemmin kuin tullaan vanhemmiksi: naiset menevät naimisiin 30,3-vuotiaina ja miehet 32,6-vuotiaina. Usein ihmiset, jotka haluavat lapsia, menevät naimisiin aikaisemmin. Parit, jotka eivät halua lapsia, menevät naimisiin myöhemmin. Avioliitossa olevia ihmisiä kutsutaan puolisoiksi: aviomies on aviovaimon puoliso.

Avioliitto on lakiin perustuva suhde. Avioliittoon voidaan vihkiä sekä kirkossa että maistraatissa. Suomessa on tapana, että mies ja nainen menevät ensin kihloihin, jolloin he sopivat naimisiin menosta ja ostavat sen merkiksi sormukset. Suomessa kihlasormusta pidetään vasemman käden nimettömässä sormessa. Vihkisormusta pidetään samassa sormessa, mutta yleensä vain naisilla on kaksi sormusta.

Myös samaa sukupuolta olevat henkilöt voivat solmia avioliiton. Avioliittoa ei voi solmia alle 18-vuotiaan, lähisukulaisen tai naimisissa olevan henkilön kanssa. Nämä avioesteet tutkitaan ennen vihkimistä.

Tärkeät sanat

mennä naimisiin

aikaisemmin

myöhemmin

puoliso

laki

vihkiä

mennä kihloihin

kihlasormus

vihkisormus

nimetön

solmia avioliitto

avioeste

Puolisot ovat keskenään yhdenvertaiset. Heidän täytyy avioliitossa yhteisesti toimia perheen hyväksi ja kunnioittaa toisen itsemääräämisoikeutta. Itsemääräämisoikeus tarkoittaa, että jokaisella ihmisellä on oikeus päättää itse, mitä hän tekee. Puolisoilla on myös oikeus toistensa omaisuuteen. Avioliitossa molemmat vanhemmat ovat automaattisesti lapsen huoltajia. Kun puoliso kuolee, perintö menee lapsille. Leski saa osan kuolleen puolison eläkkeestä ja oikeuden asua yhteisessä kodissa.

Tärkeät sanat

yhdenvertainen

itsemääräämis-

oikeus

huoltaja

perintö

leski

eläke

Avioero

Avioliitto päättyy, kun toinen puoliso kuolee tai tulee avioero. Molemmat puolisot voivat hakea avioeroa milloin vain. Avioeroa haetaan kirjallisesti, jos toinen puolisoista haluaa erota. Syytä ei tarvitse kertoa. Päätöksen avioerosta antaa käräjäoikeus. Avioerossa on puolen vuoden harkinta-aika. Se tarkoittaa, että avioeroon ei tuomita heti. Puolen vuoden kuluttua avioeron hakemisesta eroa pitää hakea uudelleen. Avioerossa jaetaan omaisuus ja päätetään, missä lapset asuvat. Molemmat vanhemmat huolehtivat lapsen elatuksesta edelleen.

Avoliitto

Avoliiton voi solmia kuka vain yhteisellä sopimuksella. Avopuolisot asuvat yhdessä. Puolisot voivat olla eri tai samaa sukupuolta. Heidän tulonsa vaikuttavat esimerkiksi toistensa sosiaalietuuksiin kuten asumistukeen tai eläkkeeseen. Avopuolison ei kuitenkaan tarvitse huolehtia toisen elatuksesta. Avopari ei voi adoptoida yhdessä lasta. Jos avopari saa lapsen, äiti on lapsen virallinen huoltaja. Avoliitossa isän täytyy tunnustaa isyys, että hän olisi virallisesti isä ja huoltaja. Avoparit eivät automaattisesti peri toisiaan eikä leski saa leskeneläkettä. Avoliitossa ero tapahtuu nopeasti, jos toinen tai molemmat puolisoista haluavat erota.

sa@w!

Tehtävä 2.5 Lue teksti. Kirjoita, mikä heidän siviilisäätynsä on (naimisissa, naimaton, eronnut vai leski).

1. **Sirpan aviomies** asuu viikot Helsingissä ja viikonloput heidän yhteisessä kodissa Tampereella.
2. **Outi** on sinkku. Hänen entinen aviomies asuu hänen naapurissaan ja heidän yhteiset lapsensa vaihtavat kotia joka viides päivä.
3. **Simo** ja Oliver asuvat yhdessä omassa omistusasunnossa.
4. **Heikki** on hakenut avioeroa viisi kuukautta sitten.
5. **Anna** on kihloissa Mikan kanssa.
6. **Sinillä** on kaksi lasta. Sini ja Monica rekisteröivät parisuhteensa kaksi vuotta sitten.
7. **Kallen** vaimo kuoli vuosi sitten. Nyt Kalle asuu yksin.

Tehtävä 2.6 Lue lause ja merkitse (X), onko kyseessä avioliitto vai avoliitto.

	avioliitto	avoliitto
Perheeseen voidaan adoptoida lapsi.		
Puoliso ei saa perintöä automaattisesti.		
Puolison ei tarvitse huolehtia toisen elatuksesta.		
Isän täytyy tunnustaa isyys.		
Eron myöntää käräjäoikeus.		
Ero voi tapahtua sekunnissa.		
Puolisoilla on oikeus toisen omaisuuteen.		
Vihkiminen tapahtuu kirkossa tai maistraatissa.		

sa@w!

Puolisoilla voi olla yhteinen sukunimi.		
Erossa on kuuden kuukauden harkinta-aika.		
Leski saa osan kuolleen puolison eläkkeestä.		

Tehtävä 2.7 Alleiviivaa tekstistä lauseet. Kirjoita omalla kielellä tai selitä

omin sanoin.

Siviilisäätty kertoo, onko ihminen naimisissa, naimaton, eronnut vai leski. =
Avoliitossa olevia ihmisiä kutsutaan puolisoiksi: aviomies on aviovaimon puoliso. =
Avoliitto on lakiin perustuva suhde. =
Avoliittoa ei voi solmia alle 18-vuotiaan, lähisukulaisen tai naimisissa olevan henkilön kanssa. =
Puolisot ovat keskenään yhdenvertaiset. =
Puolisoilla on myös oikeus toistensa omaisuuteen. =
Avioeroa haetaan kirjallisesti, jos toinen puolisoista haluaa erota. =
Avioerossa jaetaan omaisuus ja päätetään, missä lapset asuvat. =
Avoliiton voi solmia kuka vain yhteisellä sopimuksella. =
Avoliitossa isän täytyy tunnustaa isyys, että hän olisi virallisesti isä ja huoltaja. =

3. Asuinalueeni ja kotikuntani

Opintokokonaisuus	Asuinalueeni ja kotikuntani
Taitotaso	A1.3
Kesto	5 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	tilastojen lukeminen, kartan ymmärtäminen
Numerotaidot	neliöhinta, prosentti, keskiarvo, mittakaava
Digitaaliset taidot	tiedonhaku
Kielen rakenteet	genetiivi, kysymykset, mielipiteen ilmaisu
Sanastosisältö	asuinalue, vertailu

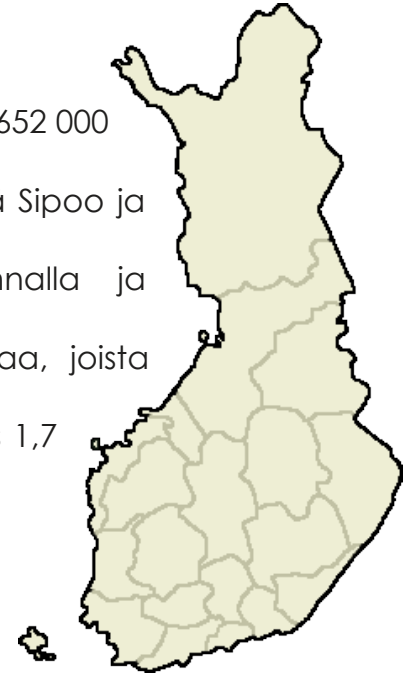
Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- 🌐 Opiskelija osaa toimia lähiyhteisössä ja viranomaisten kanssa.
- 🌐 Opiskelija muistaa lähiympäristön vaikuttamiskanavia.
- 🌐 Opiskelija kiinnostuu lähiympäristöstään.
- 🌐 Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipidettään rakentavasti.

Kunta

Suomen suurin kunta on Helsinki. Helsingissä asuu yli 652 000 ihmistä. Helsingin naapurikunta lännessä on Espoo, idässä Sipoo ja pohjoisessa Vantaa. Helsinki sijaitsee Itämeren rannalla ja Uudenmaan maakunnassa. Suomessa on 19 maakuntaa, joista Uudenmaan väkiluku on suurin. Uudellamaalla asuu lähes 1,7 miljoonaa ihmistä.

Suomessa on yhteensä 311 kuntaa. Suurin osa kunnan rahoista menee sosiaali- ja terveystoimeen. Kunta huolehtii esimerkiksi terveyskeskuksesta, vanhainkodista ja hammashoitolasta. Isot sairaalat ovat myös kuntien omistuksessa. Kunnan pitää huolehtia myös päivähoidosta ja perusopetuksesta. Monessa kunnassa on peruskoulun ja päiväkotien lisäksi myös ammattikoulu ja lukio, jotka ovat kuntien rahoittamia.

Kunta huolehtii myös katujen, valaistuksen, palolaitoksen, energia-, vesi- ja jätehuollon organisoimisesta omalla alueellaan. Kunnan rakentamia paikkoja ovat mm. kirjastot, nuorisotilat, jäähallit, uimahallit ja muut urheilupaikat sekä puistot ja pyörätiet. Kunta saa kerätä veroja omilta asukkailtaan. Oman rahoituksen lisäksi valtio antaa kunnalle rahaa palveluiden tuottamiseen.

Tehtävä 3.1 Katso taulukkoa sivulla: <https://peda.net/id/f84d7fe8ff2>
Minkä kokoisia Suomen kunnat keskimäärin ovat? Minkä kokoisia kuntia Suomessa on eniten? Minkä kokoisia kuntia on vähiten?

sa@w!

Tehtävä 3.2 Etsi tietoa kotikunnastasi internetistä esimerkiksi Googlella.

Hyviä hakusanoja ovat esimerkiksi kaupungin nimi + *tietoa, tilastotietoa, tilastot, info, turisti-info*. Voit etsiä tietoa myös kotikuntasi internetsivuilta hakutoiminnolla.

Kunnan nimi: _____

Maakunta: _____

Pinta-ala: _____

Asukasluku: _____

Kaupunginjohtaja: _____

Suurin puolue valtuustossa: _____

Veroäyrin hinta: _____

Naapurikunnat: _____

Piirrä kunnan vaakuna neliön sisään.

Tehtävä 3.3 Kysy ystävältä hänen kotikunnastaan. Tee kysymykset.

1. Mikä sinun kotikuntasi nimi on?
2. Missä maakunnassa _____?
3. Kuinka _____?
4. Kuinka _____?
5. _____?
6. _____?
7. _____?
8. _____?

sa@n!

Tehtävä 3.4 Vastaa kysymyksiin.

1. Mikä sinun katuosoitteesi on?

Minun katuosoitteeni on

2. Mikä sinun postinumerosi on?

3. Missä kaupunginosassa sinä asut?

4. Millä linja-autolla sinne pääsee?

5. Mitä julkisia palveluja alueella on?

6. Mitä yksityisiä palveluja alueella on?

7. Mitä työpaikkoja alueella on?

Tehtävä 3.5 Katso myytävät asunnot sivulta www.oikotie.fi. Kuinka paljon sinun kaupunginosassasi maksaa...

asunto	koko	hinta	neliöhinta
uusi kerrostaloyksiö			
hyvä kerrostalokaksio			
hyvä kerrostalokolmio			
hyvä rivitalokolmio			
moderni omakotitalo			
vanha omakotitalo			

Tehtävä 3.6 Lähiympäristöni.

A. Ota puhelimen kameralla kotisi läheltä valokuvia, joissa on asuinalueesi:

- viihtyisät paikat ja suositut paikat
- epäviihtyisät paikat ja turvattomat paikat
- opiskelupaikat ja työpaikat.

B. Kirjoita viisi hyvää eli positiivista asia asuinalueestasi. Perustelee.

C. Kirjoita viisi negatiivista eli huonoa asiaa alueestasi. Perustelee.

D. Esittele oma asuinalueesi ryhmässä muilla alueilla asuville.

sa@w!

Tehtävä 3.7 Tehdään tutkimus. Ota selvää omasta asuinalueesta. Mene sivulle <http://kuopassa.net/postinumerot/>

tai skanna QR-koodi. Kirjoita oma postinumbero kenttään

"Postinumbero" ja klikkaa "Näytä".

Etsi ja kirjoita tiedot taulukkoon.

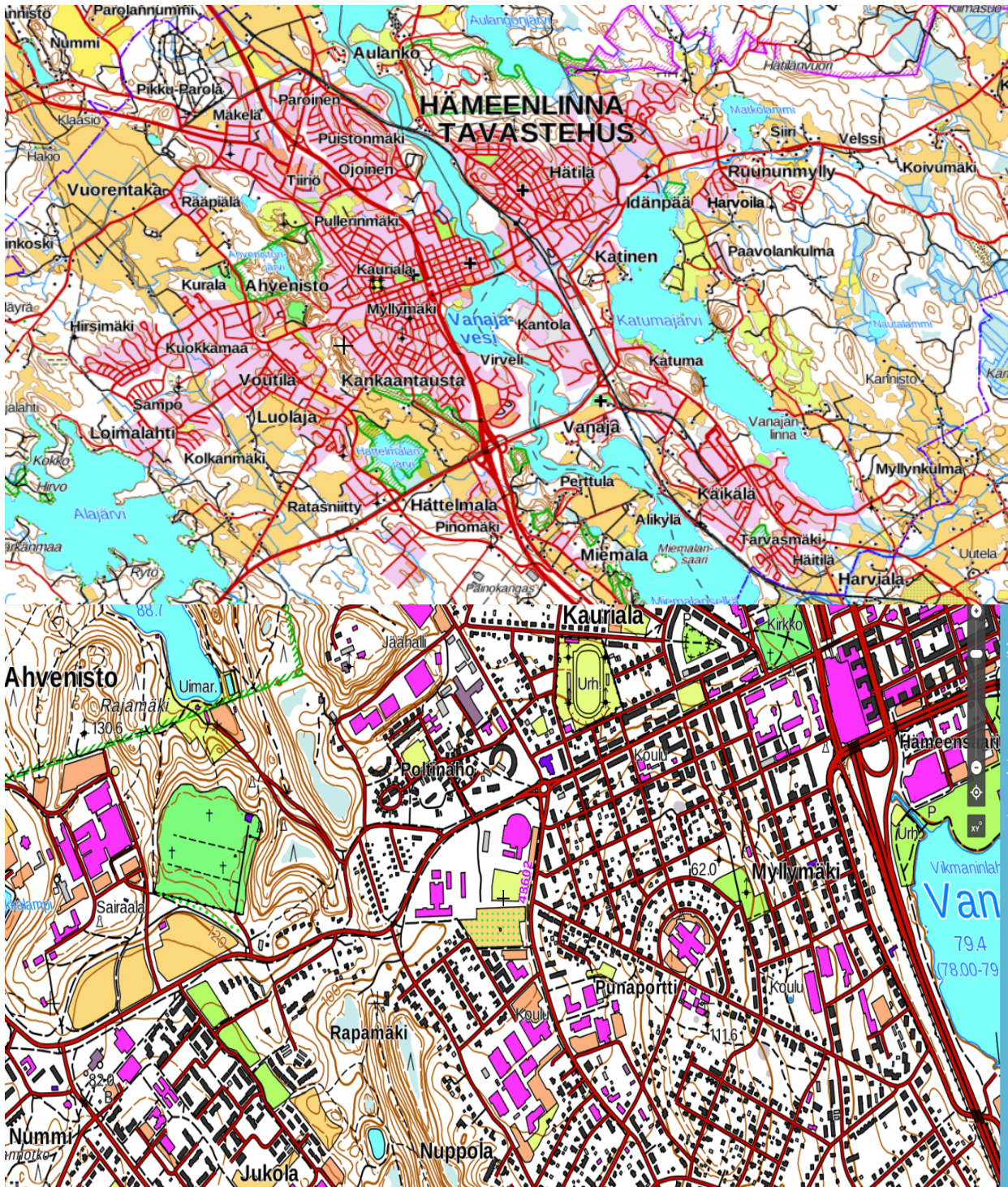
Näytä postinumberoalue

Postinumbero: tai Kaupunki, kylä tms.:

postinumbero	väkiluku (asukasta)	keski-ikä (vuotta)	tulot keskimäärin (€ / vuosi)	työssäkäyviä (asukasta)	työttömiä (asukasta)	kerrostalo- asuntoja (asuntoa)	asunnon keski- pinta-ala (m ²)
	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
	asukasta	vuotta	€ / vuosi	asukasta	asukasta	asuntoa	m ²
Keskiarvo:	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
	asukasta	vuotta	€ / vuosi	asukasta	asukasta	asuntoa	m ²

Kysy ryhmässä muiden tiedot ja kirjoita ne taulukkoon. Laskekaa yhdessä keskiarvo

Tehtävä 3.8 Tutkitaan karttaa (karttapaikka). Tunnistetaan ja nimetään tuttuja paikkoja ja karttamerkkejä.

4. Suomen valtio

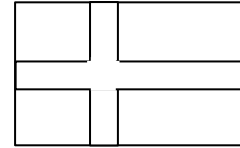
Opintokokonaisuus	Suomen valtio
Taitotaso	A1.3
Kesto	2 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	kartan ymmärtäminen, oppikirjateksti
Numerotaidot	suuret numerot
Digitaaliset taidot	Tiedonhaku: Wikipedia
Kielen rakenteet	
Sanastosisältö	Valtioon liittyvät käsitteet

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- 🌐 Opiskelija kiinnostuu lähiympäristöstään.
- 🌐 Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipidettään rakentavasti.

Maailmassa on noin 200 itsenäistä valtiota. Valtiolla on rajat ja se käyttää omalla alueella valtaa.

Tehtävä 4.1 A. Etsi internetistä tiedot ja kirjoita Suomen valtion tunnusmerkit:

Valtio: _____

Lippu: _____

Vaakuna: _____

Valuutta: _____

Valtiomuoto: _____

Päämies: _____

Pääkaupunki: _____

Itsenäisyyspäivä: _____

Maan lyhenne: _____

Rajanaapuri idässä (itä): _____

Rajanaapuri lännessä (länsi): _____

Rajanaapuri pohjoisessa (pohjoinen): _____

Rajanaapuri etelässä (etelä): _____

B. Kirjoita naapurivaltiot karttaan.

Tehtävä 4.2 Kirjoita ilmansuunnat.

Suomi numeroina

Suomi sijaitsee Pohjois-Euroopassa. Rajanaapureita ovat Venäjä, Ruotsi ja Norja. Suomi on tasavalta. Suomen asukasluku on noin viisi miljoonaa satakahdeksankymmentätuhatta ihmistä.

Yli puolet suomalaisista asuu Etelä-Suomessa. Helsinki on suurin kaupunki ja siellä asuu noin puoli miljoonaa ihmistä. Yhdeksänkymmentäkaksi prosenttia suomalaisista puhuu äidinkielenään suomea. Toinen virallinen kieli on ruotsi. Ruotsia puhuu alle kuusi prosenttia ihmisistä.

Suomessa asuu vähän ihmisiä, mutta se on pinta-alaltaan kuudenneksi suurin Euroopan maa. Maan pinta-ala on kolmesataakolmekymmentäkahdeksantuhatta sataviisikymmentä neliökilometriä. Suomen pituus on tuhatsataviisikymmentä kilometriä ja leveys noin viisisataa kilometriä.

Suomen korkein paikka on Halti-tunturi. Sen korkeus on tuhatkolmesataakaksikymmentäkahdeksan metriä. Suomen suurin järvi on Saimaa. Maassa on noin satakahdeksankymmentätuhatta järveä.

Tehtävä 4.3 Lue teksti ja vastaa kysymyksiin numeroilla ja yksiköllä.

1. Kuinka paljon Suomessa on asukkaita? _____ *asukasta*
2. Mikä on Helsingin asukasluku? _____
3. Kuinka moni ihminen puhuu suomea? _____
4. Kuinka monta prosenttia suomalaisista puhuu ruotsia? _____
5. Mikä on Suomen pinta-ala? _____
6. Kuinka pitkä Suomi on? _____
7. Mikä on Suomen leveys? _____
8. Kuinka korkea on Suomen korkein paikka? _____
9. Kuinka paljon järviä Suomessa on? _____

5. Suomen väestö

Opintokokonaisuus	Suomen väestö
Taitotaso	A1.3
Kesto	2 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	Vertailu
Numerotaidot	Prosentin ja promillen käsitteet
Digitaaliset taidot	CIA World Fact Book
Kielen rakenteet	Vertailu ja tilastotiedon sanallistaminen
Sanastosisältö	Väestötieteeseen liittyvät termit

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- 🌐 Opiskelija vertailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöjä osana yhteiskunnan toimintaa.
- 🌐 Opiskelija pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä rakentavasti ja jäsennellysti.
- 🌐 Opiskelija muistaa yhteiskuntaan, väestöön ja talouteen liittyviä asioita.

Tehtävä 5.1 Kuuntele ja täytä tiedot.

	Ruotsi
väkiluku (Population)	
kaupunkiväestöä (%) (Urban population)	
elinajanodote (Life expectancy at birth)	
miehet	
naiset	
hedelmällisyysluku (Total fertility rate)	
lapsikuolleisuus (Infant mortality rate)	
mediaani-ikä (Median age)	
0-14 vuotiaita (%) (Age structure)	
15-64 vuotiaita (%)	
Yli 65 vuotiaita (%)	

tärkeät sanat	komparatiivi	superlatiivi	oma kieli
paljon	enemmän	eniten	
vähän	vähemmän	vähiten	
kauan	kauemmin	kauiten	
lyhyt	lyhyempi	lyhyin	

Tehtävä 5.2 Ryhmätyö. Etsikää yhdessä Suomen tiedot:
<https://osaansuomessa.fi/vaestotaulukot/>

Valitse tämän jälkeen yksi maa ja etsi tiedot. Keskustelkaa ja vertailkaa ryhmissä omia maitanne.

<u>Suomi</u>	_____	Väkiluku (Population)
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka paljon ihmisiä maassa asuu?• Kummassa maassa asuu enemmän ihmisiä?• Kummassa maassa asuu vähemmän ihmisiä?
Kaupunkiväestöä (%) (Urban population)		
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka paljon ihmisiä asuu kaupungeissa?• Kuinka paljon ihmisiä asuu maaseudulla?• Kummassa maassa asuu suhteessa enemmän ihmisiä kaupungeissa?
Elinajanodote miehet ja naiset (Life expectancy at birth)		
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka kauan miehet elävät keskimäärin?• Kummassa maassa naiset elävät kauemmin?• Kummassa maassa miehet elävät lyhyemmän aikaa?
Hedelmällisyysluku (Total fertility rate)		
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka monta lasta naiset keskimäärin synnyttävät?• Kummassa maassa naiset synnyttävät vähemmän lapsia?

Suomi	_____	Lapsikuolleisuus (1000 syntynyttä kohtaan) (Infant mortality rate)
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka moni lapsi kuolee ennen ensimmäistä syntymäpäivää?• Kummassa maassa kuolee suhteessa enemmän pieniä lapsia?
Mediaani-ikä (Median age)		
		<ul style="list-style-type: none">• Kummassa maassa mediaani-ikä on matalampi?• Kummassa maassa asuu suhteessa enemmän nuoria ihmisiä?• Kummassa maassa asuu suhteessa enemmän vanhoja ihmisiä?
0-14 vuotiaita (%) (Age structure)		
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka paljon lapsia on koko väestöstä?• Kummassa maassa on suhteessa enemmän lapsia koko väestöstä?
15-64 vuotiaita (%)		
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka paljon maassa on työkäisiä miehiä ja naisia?• Kummassa maassa työkäisiä on suhteessa vähemmän?
yli 65-vuotiaita (%)		
		<ul style="list-style-type: none">• Kuinka paljon maassa on vanhoja ihmisiä koko väestöstä?• Kummassa maassa on suhteessa enemmän vanhuksia koko väestöstä?

6. Yhteiskunnan rakenne ja toiminta

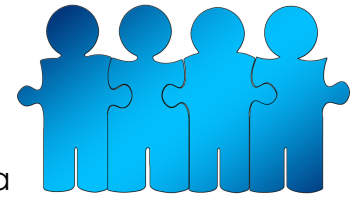
Opintokokonaisuus	Yhteiskunnan rakenne ja toiminta
Taitotaso	A1.3
Kesto	3 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	Viivadiagrammi, rahan kiertokulkaavio
Numerotaidot	Verotuksen ja kustannusrakenteen ymmärtäminen
Digitaaliset taidot	QR-koodi, internetsivut ja -tehtävät, videot, kaavio
Kielen rakenteet	Kysymyssanat
Sanastosisältö	Yhteiskunnan toimintaan liittyvät peruskäsitteet

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- 🌐 Opiskelija muistaa yhteiskunnan rakenteeseen liittyviä käsitteitä.
- 🌐 Opiskelijan kiinnostus yhteiskuntaoppiin tieteenalana kasvaa.
- 🌐 Opiskelija ymmärtää työelämän yhteiskunnallisen merkityksen.
- 🌐 Opiskelija antaa esimerkkejä erilaisista yhteisöistä.

Yhteiskunta

Yhteiskunta on ihmisten yhteisö. Ihminen on yksilö eli yksi erityinen ihminen, erilainen kuin kaikki muut. Mutta vaikka ihminen on yksilö, me kuulumme kaikki suomalaiseen yhteiskuntaan ja meillä on yhteisiä asioita. Yhteiskunnassa keskustellaan ja päätetään yhteisistä asioista. Yhteiskunnassa kaikilla ihmisillä on samat pelisäännöt, samat oikeudet ja velvollisuudet. Tärkeä velvollisuus on esimerkiksi verojen maksu. Ilman verorahoja yhteiskunta ei toimi.

Yhteiskunta on verkosto, joka voidaan jakaa neljään sektoriin. **Julkinen sektori** tarkoittaa valtion ja kunnan toimintaa. Suomessa on yli 300 kuntaa, jotka järjestävät esimerkiksi peruskoulun ja lastenhoidon kunnan asukkaille. Julkinen sektori saa rahaa verottamalla työntekijöitä, yrityksiä, tavaroita ja palveluja.

Yksityinen sektori tuottaa taloudellisia palveluja. Yksityisen sektorin toimijoita ovat esimerkiksi kaikki kaupat ja pankit. Yksityisen sektorin tavoite on maksimoida rahan tuotto. **Kolmas sektori** tarkoittaa järjestöjä, jotka eivät yritä saada taloudellista voittoa toiminnastaan. **Lähipiiri** tarkoittaa perhettä, sukua ja ystäviä.

Tehtävä 6.1 Alleviivaa y-kirjaimella alkavat sanat. Täytä taulukko.

tärkeät sanat	mitkä?	minkä?	missä?
yksi			
yhteinen			
yhteisö			
yhteiskunta			

Tehtävä 6.2 Katso video ja yhdistä asiat.

Suomen päämies on	•	•	saat sanoa mielipiteesi.
Sananvapaus tarkoittaa, että	•	•	presidentti Sauli Niinistö.
Uskonnonvapaus tarkoittaa, että	•	•	uskonto on sinun oma asiasi.
Suomen kansalliskielet ovat	•	•	suomen ja ruotsin kieli.
Päivähoidon hinta vuodessa on	•	•	8 500 euroa.
Lapsen peruskouluvuoden hinta on	•	•	9 479 euroa.
Hammaslääkärikäynnin hinta on	•	•	139 euroa.
Vanhuksen hoitopaikan hinta
vuorokaudessa on	•	•	113 euroa.

Tehtävä 6.3 Kirjoita sanat oikeisiin laatikoihin.

perhe	suku	järjestö	kauppa	pankki
valtio	pankki	kunta	ystävä	Rovio

julkinen sektori	yksityinen sektori
lähipiiri	kolmas sektori

Tehtävä 6.4 Yhdistä.

Julkinen sektori	•	•	Suomi
Yksityinen sektori	•	•	Kaupungin peruskoulu
Kolmas sektori	•	•	Mikkeli, Helsinki, Lahti
Lähipiiri	•	•	Äiti ja isä
Kunta	•	•	Prisma, Nordea, DNA
Kaupunki	•	•	Keskussairaala
Valtio	•	•	Suomen Pakolaisapu ry

Tehtävä 6.5 Yhdistä.

Julkinen sektori	•	•	Kirjasto
Yksityinen sektori	•	•	Päiväkoti
Kolmas sektori	•	•	Saa verottaa ihmisiä.
Lähipiiri	•	•	Saa verottaa ihmisiä, palveluja ja tavaroita.
Kunta	•	•	Haluaa taloudellista voittoa.
Kaupunki	•	•	Järjestää vapaaehtoistoimintaa.
Valtio	•	•	Lapsi oppii yhteiskunnan säännöt.

Tehtävä 6.6 Katso päivän Ylen selkoudiset

(<https://yle.fi/uutiset/osasto/selkoudiset/>) ja kirjoita päivämäärä ja kolme sinua kiinnostavaa uutisotsikkoo.

sa@w!

Tehtävä 6.7 Kertaus ja sanasto. Kirjoita sanat omalla kielellä.

substantiivit	verbit	adjektiivit
yhteiskunta _____	sanoa _____	maksullinen _____
valtio _____	uskoa _____	maksuton _____
kaupunki _____	kuulua _____	ilmainen _____
kunta _____	maksaa _____	halpa _____
yksityinen _____	verottaa _____	edullinen _____
julkinen _____	järjestää _____	kallis _____
verotus _____	tuottaa _____	vapaa _____
toimija _____	maksimoida _____	toimiva _____
palvelu _____	jakaa _____	toimimaton _____
oikeus _____	tarkoittaa _____	
velvollisuus _____	hoitaa _____	
toiminta _____	päättää _____	
laki _____	muuttaa _____	

Tehtävä 6.8 Kirjoita lause, jossa sana esiintyy.

1. yhteiskunta _____
2. pelisääntö _____
3. verotus _____
4. uskonto _____
5. vanhus _____
6. peruskoulu _____
7. kunta _____
8. valtio _____

7. Hyvinvointiyhteiskunta

Opintokokonaisuus	Hyvinvointiyhteiskunta
Taitotaso	A1.3 – A2.1
Kesto	5 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	syy- ja seuraussuhteet
Numerotaidot	asumistukilaskuri, perheen budjetti
Digitaaliset taidot	Internetsivut ja -tehtävät, KELA:n sivut, asumistukilaskuri
Kielen rakenteet	Sanatyypit -ton/-tön
Sanastosisältö	Hyvinvointiin liittyvää sanastoa, oppikirjateksti

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- ☉ Opiskelija antaa esimerkkejä yhteiskunnan ja talouden toiminnasta.
- ☉ Opiskelija osaa perustella säästämisen ja kuluttamisen merkityksen omassa elämässään.
- ☉ Opiskelija muistaa talouden kiertokulkuun liittyviä käsitteitä.
- ☉ Opiskelija osaa toimia lähiyhteisössä ja viranomaisten kanssa.

Millainen on hyvä yhteiskunta?

Hyvän yhteiskunnan arvoja ovat vapaus, demokratia, yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus ja yhteisvastuu. Hyvinvointivaltion tavoitteena on tarjota jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle mahdollisimman hyvät fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset olosuhteet ja mahdollisuus vaikuttaa elämäänsä. Ihmisillä on erilaisia tarpeita (tarve). Ihmiset ovat silloin tyytyväisiä ja onnellisia, kun nämä tarpeet on tyydytetty.

Tärkeät sanat

oikeudenmukainen
yhdenvertainen
yhteisvastuu
fyysinen
psykykinen
sosiaalinen
tarve, tarpeet

Tehtävä 7.1 Kirjoita. Mitkä asiat tekevät sinut onnelliseksi? Perustele.

Tehtävä 7.2 Kirjoita. Mitkä tavarat tekevät sinut onnelliseksi? Perustele.

Tehtävä 7.3 Ryhmätyö. Millainen on hyvä elämä ihmisen eri ikäkausina? Kirjoittakaa ja piirtäkää asioita, jotka kuuluvat hyvään elämään. Ryhmät:

- lapsuus
- aikuisuus
- nuoruus
- vanhuus

Asunnoton ja onneton ihminen (-ton/-tön)

Jokainen ihminen haluaa asua kotona ja olla onnellinen. Kaikilla ei ole asuntoa, työtä, rahaa eikä puolisoa. Ihminen on todella onneton, jos hän on asunnoton eli koditon.

Asunnottomat ovat yleensä työttömiä. Talvella heillä on todella avuton olo, koska Suomessa on kylmä talvi. Työtön ihminen ei saa töitä, jos hänellä ei ole osoitetta. Matti on naimaton ja lapseton poikamies. Hän haluaa muuttaa pois Helsingistä.

Suomessa on yli 7 000 asunnotonta ihmistä ja pahin ongelma on pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa). Suurin osa asunnottomista on yksineläjiä. Asunnottomia perheitä oli yli 400, joista noin puolet maahanmuuttajaperheitä.

Matin unelma on oma koti, työpaikka, auto, rahaa ja perhe. Nyt hänellä ei ole mitään. Hän on koditon, työtön, autoton, rahaton ja perheetön. Voiko elämä olla onnettompaa, kysyy Matti. Matti on nyt levoton ja rauhaton, mutta Matin tilanne ei kuitenkaan ole mahdoton, sillä hänellä on tänään tapaaminen asuntotoimistossa. Toivottavasti siellä voidaan auttaa koditonta, työtöntä nuorta miestä.

Tehtävä 7.4 Kirjoita oikea -ton/-tön -sana.

1. Ihminen, jolla ei ole kotia on _____
2. Ihminen, joka ei ole onnellinen on _____
3. Ihminen, jolla ei ole rahaa on _____
4. Ihminen, joka ei pärjää omin avuin _____
5. Ihminen, jolla ei ole lapsia on _____
6. Ihminen, jolla ei ole työtä on _____
7. Ihminen, joka ei ole naimisissa on _____
8. Ihminen, jolla ei ole perhettä on _____

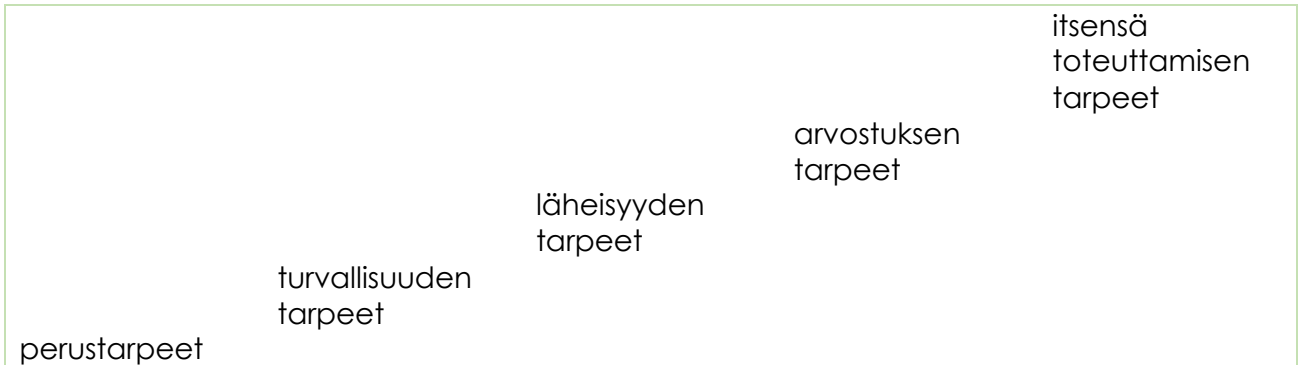

sa@w!

Ihmisen tarpeet eli mitä ihminen tarvitsee?

Ihmisillä on erilaisia tarpeita. Kun ihmisen tarpeet on tyydytetty, hän on tyytyväinen ja onnellinen. Yhdysvaltalaisen psykologi Abraham Maslowin mukaan ihmisen tarpeet voidaan jakaa seuraavasti:

Ihminen voi selvitä ilman ravintoa jopa kolme viikkoa, mutta ilman vettä ainoastaan kolme päivää. Ilman happea normaali ihminen selviytyy kolme minuuttia. Happi, ruoka ja vesi ovat ihmisen perustarpeita.

Seuraava taso on turvallisuuden tarpeet. Ihminen haluaa, että hänellä on turvallinen olo. Hän haluaa olla terve ja hän haluaa suojautua ikäviltä asioilta (rikokset, sairaudet, onnettomuudet, työttömyys, köyhyys).

Ihmisellä on läheisyyden tarve. Hän haluaa elää yhdessä muiden ihmisten kanssa (puoliso, perhe, ystävät, työkaverit). Ihminen haluaa rakastaa ja hän haluaa, että häntä rakastetaan.

Ihmisellä on tarve tuntea itsensä arvokkaaksi. Ihminen opiskelee ja tekee työtä, että hän tuntisi itsensä arvokkaaksi omista ja muiden silmissä.

Korkein motiivi on itsensä toteuttamisen tarve. Ihminen voi esimerkiksi harrastaa jotain asiaa sen takia, että toteuttaa näin itseään. Hän voi opiskella tiedettä ja taidetta, soittaa instrumenttia, maalata tauluja, tehdä käsitöitä tai urheilla sen takia, että hän tuntee elävänsä ja saavuttavansa päämääränsä.

Tulonsiirrot

Yhteiskunta toimii silloin hyvin, kun suurin osa ihmisistä on töissä ja maksaa veroja. Kelan kautta Suomen valtio maksaa tulonsiirtoja eli auttaa ihmisiä, jotka eivät ole töissä. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi opiskelijat, työttömät, vanhat ja sairaat ihmiset sekä pienten lasten äidit ja isät, jotka eivät ole töissä.

Kun ihminen on työssä, hän saa palkkaa eli tuloja työnantajalta. Näistä tuloista palkansaaja maksaa veroja kunnalle ja valtiolle. Opiskelija saa valtiolta opintorahaa tai hän ottaa pankista lainaa. Työtön saa työttömyysrahaa valtiolta ja ammattiliiton kassasta. Vanha ihminen saa eläkettä valtiolta ja eläkekassasta.

Ihminen antaa yhteiskunnalle, kun hän maksaa veroja. Ihminen saa yhteiskunnalta, kun hänelle maksetaan tukirahoja tai hän käyttää yhteiskunnan palveluja.

Tehtävä 7.5 Tee seuraavista sanoista käsitekartta ja kerro, miten seuraavat sanat liittyvät toisiinsa.

opiskelija	työntekijä	eläkeläinen	työtön
vero	työttömyysraha	opintoraha	laina
palkka	työ	työnantaja	valtio ja kunnat
pankki	eläkekassa	eläke	ammattiliitto

Kelan tuet lapsiperheille

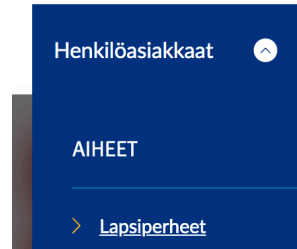

Tehtävä 7.6 Etsi kelan sivuilta (www.kela.fi) oikeat vastaukset (euroja).

Äitiysavustus

Lasta odottava äiti saa euroa tai äitiyspakkauksen.

Äitiysvapaa

Äidillä on oikeus pitää loma lapsen syntymän ja hoidon takia 105 arkipäivää eli noin 4 kk. Äidille maksetaan vähintään

euroa päivältä. Äitiysvapaan aikana isä voi pitää päivää isyysvapaata.

Vanhempainvapaa

Äitiysvapaan jälkeen vanhemmilla on oikeus saada vanhempainvapaata ja -raha arkipäivää. Rahan suuruus on vähintään euroa päivältä. Kumpi tahansa vanhemmista voi jäädä lapsen kanssa kotiin. Isä voi lisäksi pitää isyysvapaata enintään päivää sen jälkeen, kun vanhempainrahan saaminen on loppunut.

Oikeus päivähoitoon

Lapsella on oikeus päivähoitoon ennen koulun alkua (7 v.). Jos alle 3-vuotiasta lasta ei viedä kunnan

päivähoitoon, perhe saa yhdestä lapsesta euroa ja seuraavasta

euroa. Jos lapsi viedään yksityiselle hoitajalla, Kela maksaa 167 euroa hoitajalle.

Lapsilisä

Alle 17-vuotiaasta lapsesta maksetaan lapsilisää verottomana:

Lasten lukumäärä

Lapsilisä kuukaudessa

1. lapsi

euroa

2. lapsi

euroa

3. lapsi

euroa

4. lapsi

euroa

5. lapsi, 6. lapsi, 7. lapsi...

euroa

Tehtävä 7.7 Laske. Jos perheessä on viisi alle 17-vuotiasta lasta, kuinka paljon perhe saa lapsilisää?

Asumistuki

Hämeenlinnassa kaksion vuokra, vesi ja sähkö ovat yhteensä 538 euroa. Kelan laskurilla voit laskea asumistuen suuruuden (https://asiointi.kela.fi/aylaskenta_app/AYLaskentaApplication?&lang=fi).

🌐 Neljän hengen perhe, jossa molemmat vanhemmat ovat työttömiä ja saavat rahaa kuukaudessa yhteensä 1 000 euroa. He saavat asumistukea 405 euroa.

🌐 Kahden hengen perhe, jonka ovat tulot 1500 euroa kuukaudessa. He saavat asumistukea 188 euroa.

Tehtävä 7.8 Etsi ilmoitus (www.oikotie.fi) vuokrakohteesta ja laske, kuinka paljon saat asumistukea, jos ansaitset kuukaudessa a) 500 euroa b) 1 000 euroa c) 1 500 euroa.

Tehtävä 7.9 A. Kirjoita lapsen ikä.

	ikä
1. Lapsi menee päivähoitoon.	_____ -vuotiaana
2. Lapsilisän maksaminen päättyy.	_____ -vuotiaana
3. Äidin äitiysvapaa alkaa.	_____ -vuotiaana
4. Vanhempainvapaa päättyy.	_____ -vuotiaana
5. Lapsi aloittaa koulun.	_____ -vuotiaana

B. Aikajana. 0 tarkoittaa seuraavassa kuviossa lapsen syntymää. Merkitse suoralle lauseet ja iät.

8. Valta ja valtion tehtävä

Opintokokonaisuus	valta ja valtion tehtävä
Taitotaso	A2.1
Kesto	5 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	Käsitteiden välinen yhteys, käsitekartta
Numerotaidot	jakaminen, luokittelu, enemmän, vähemmän
Digitaaliset taidot	Internetsivut ja -tehtävät, tiedonhaku
Kielen rakenteet	oppikirjan tekstin ymmärtäminen, neuvottelutaidot
Sanastosisältö	politiikka

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

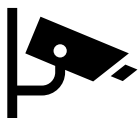
- ☉ Opiskelija antaa esimerkkejä yhteiskunnan toiminnasta.
- ☉ Opiskelija antaa esimerkkejä yhteiskunnallisesta päätöksenteosta.
- ☉ Opiskelija muistaa oikeusvaltion käsitteen ja vallan jakaantumisen.

Valta

Mitä tarkoittaa sana valta? Mitä valtaa sinulla on? Mistä asioista sinä saat päättää? Demokratiassa valta on jaettu kolmeen osaan. Demokratiassa tv, lehdistö ja muu media seuraavat, mitä päättäjät tekevät.

Suomessa eduskunta tekee lait eli eduskunnalla on lainsäädäntövalta. Pääministeri johtaa hallitusta ja hallituksella on paljon valtaa Suomessa. Hallitus ehdottaa lait eduskunnalle. Kun eduskunta päättää lain eli tekee päätöksen, hallitus toteuttaa sen eli toimeenpanee lain yhdessä presidentin kanssa. Hallituksella on toimeenpanovalta. Kolmas vallan muoto on tuomiovalta. Suomessa kärjäoikeus antaa tuomion eli tuomitsee rikosasioissa. Tuomiovalta on oikeuslaitoksella.

Valtion tärkein tehtävä on huolehtia turvallisuudesta.

Armeija eli Puolustusvoimat suojelee yhteiskuntaa ulkoisia vihollisia vastaan. Poliisi huolehtii sisäisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta. Oikeus rankaisee rikollisia ja ratkaisee riitoja.

Tärkeät sanat

valta
demokratia
päättäjät

eduskunta
pääministeri
valtioneuvosto
presidentti
oikeuslaitos

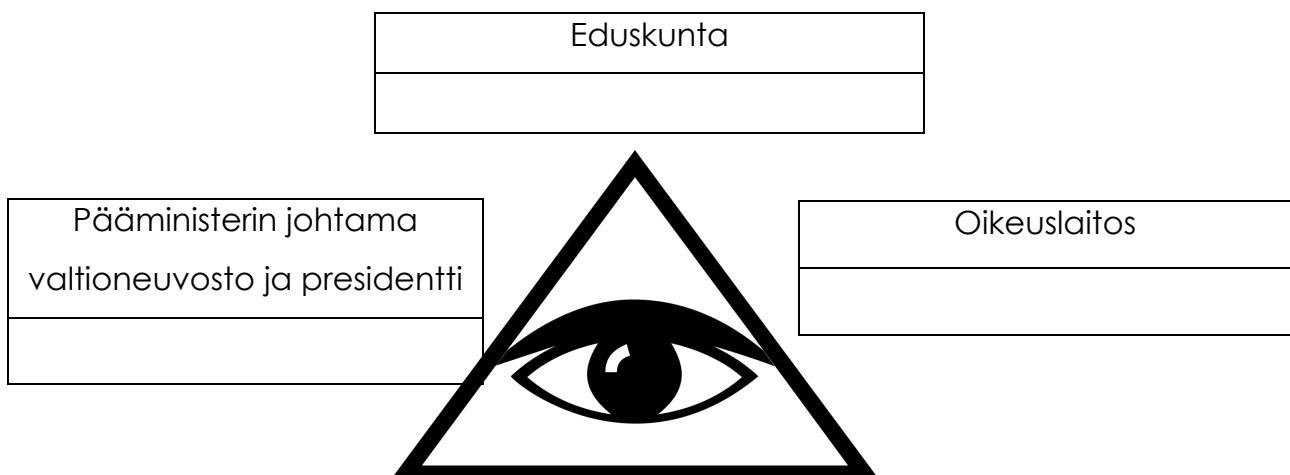
laki
lainsäädäntö-
valta

hallitus
toimeenpano-
valta

tuomiovalta

puolustusvoimat

Tehtävä 8.1 Lue teksti ja täytä kuvaan, mitä valtaa demokratiassa käytetään.

Demokratia ja diktatuuri

Suomessa on demokratia. Se tarkoittaa sitä, että kansa päättää. Kansalaiset valitsevat henkilöt, jotka päyttävät Suomen asioista. Demokratiassa valta on jaettu kolmeen osaan: eduskunta eli parlamentti tekee lait. Hallitus valmistelee lait ja toteuttaa eduskunnan päätökset. Tuomioistuimet eli oikeuslaitos määrää rangaistukset lakien rikkojille.

Demokratiassa kansa valitsee presidentin, jonka tärkein tehtävä on hoitaa ulkopolitiikkaa. Diktatuurivaltiossa yksi henkilö tai puolue päyttää kaikista asioista eikä vapaita vaaleja ole. Diktatuuri tarkoittaa yksinvaltaa. Historiasta tuttuja diktaattoreita ovat esimerkiksi Adolf Hitler, Josef Stalin ja Saddam Hussein.

Suomessa on monta puoluetta, joilla jokaisella on oma ajatus siitä, miten maan asioita pitää hoitaa. Puolueiden edustajat neuvottelevat ja äänestävät asioista. Enemmistön mielipide ratkaisee ja vähemmistön on hyväksyttävä ratkaisu. Diktatuurivaltiossa on vain yksi puolue. Poliittiset vastustajat laitetaan vankilaan. Heidä voidaan kiduttaa tai heidät voidaan tappaa. Oppositiota ei sallita.

Diktatuurissa kansalaisia hallitaan pelolla. Vahva armeija ja poliisi ovat tyypillisiä diktatuurivaltiolle. Demokratiassa lehdistöllä ja medially on suuri merkitys. Ne valvovat esimerkiksi pääministerin ja hallituksen politiikkaa ja vaikuttavat mielipiteillään maan asioiden hoitamiseen. Sananvapaus on yksi demokratian tärkeimpiä tunnuksia. Esimerkiksi diktatuurivaltiossa lehdet eivät saa kritisoida johtajien politiikkaa. Kansalaiset eivät myöskään saa järjestää mielenosoituksia.

Demokratiassa kansalaisilla on lakiin kirjoitetut perusoikeudet. Ihmiset saavat valita vapaasti, missä he asuvat ja mitä työtä he tekevät. Heillä on uskonnonvapaus ja oikeus perustaa yhdistyksiä. Demokratiaan kuuluu ajatus siitä, että kaikki ihmiset ovat tasa-arvoisia ja valtio on ihmistä varten. Diktatuurissa ihmisen tehtävänä on totella ja taistella diktaattorin puolesta.

Tehtävä 8.2 Lue teksti ja tee käsitekartta. Käytä alleiviivattuja verbejä.

diktatuuri

demokratia

Presidentti

Tehtävä 8.3 Etsi tiedot sivuilta www.presidentti.fi.

Henkilötiedot

- 🌐 Kuka on Suomen presidentti? _____
- 🌐 Kuinka vanha hän on? _____
- 🌐 Kuka on presidentin puoliso? _____

Presidentin toimi

- 🌐 Kuinka paljon on presidentin palkkio vuodessa? _____
- 🌐 Kuinka suuri on presidentin eläke? _____

Presidentin valinta

- 🌐 Kenet voidaan valita presidentiksi? _____
- 🌐 Kuinka kauan yksi ihminen voi olla presidenttinä? _____

Virka-asunnot

- 🌐 Missä presidentti asuu? _____

Ajankohtaista/ Kalenteri

- 🌐 Mitä presidentti tekee tänään? _____
- 🌐 Kenet presidentti tapasi viime viikolla? _____
- 🌐 Mitä presidentti teki 6.12.? _____

Historia

- 🌐 Milloin valittiin Suomen ensimmäinen presidentti? _____
- 🌐 Kuka oli presidenttinä toisen maailmansodan aikana? _____
- 🌐 Kuka on ollut presidenttinä kauimmin? _____
- 🌐 Kuka on ollut presidenttinä lyhyimmän aikaa? _____
- 🌐 Kuka oli ensimmäinen naispresidentti? _____
- 🌐 Milloin viimeksi oli presidentinvaalit? _____

sa@w!

Suomen hallitus eli valtioneuvosto

Tehtävä 8.4 Etsi tiedot sivuilta www.valtioneuvosto.fi.

- ☉ Kuka on Suomen pääministeri? _____
- ☉ Kuka on valtionvarainministeri? _____
- ☉ Kuka on ulkoministeri? _____
- ☉ Kuinka monta ministeriä hallituksessa on? _____
- ☉ Kuinka monta naisministeriä hallituksessa on? _____
- ☉ Mitkä puolueet ovat hallituksessa? _____

Tehtävä 8.5 Ryhmätö. Olette Suomen hallitus ja teette hallitusohjelman.

Päätäkää viisi asiaa, jotka Suomessa täytyy muuttaa.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Päätäkää, mistä rahat näihin toimenpiteisiin otetaan.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Eduskunta

Tehtävä 8.6 Etsi tiedot sivuilta www.eduskunta.fi/kansanedustajat.

- 🕒 Kuinka monta kansanedustajaa eduskunnassa on? _____
- 🕒 Kuinka usein kansanedustajat valitaan? _____
- 🕒 Kuinka monta vaalipiiriä Suomessa on? _____
- 🕒 Mistä vaalipiiristä valitaan eniten edustajia eduskuntaan? _____
- 🕒 Mistä vaalipiiristä valitaan vähiten edustajia eduskuntaan? _____

Tehtävä 8.7 Etsi tiedot sivuilta www.eduskunta.fi/kansanedustajat.

Eduskuntaryhmä	kansanedustajia	hallituksessa	oppositiossa
Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä /sd	40	X	
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä /ps			
Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä /kok			
Keskustan eduskuntaryhmä /kesk			
Vihreä eduskuntaryhmä /vihr			
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä /vas			
Ruotsalainen eduskuntaryhmä /r			
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä /kd			
Liike Nyt – eduskuntaryhmä /liik	1		X

- 🕒 Kuinka monta kansanedustajaa on yhteensä hallituspuolueilla? _____
- 🕒 Kuinka monta kansanedustajaa on yhteensä oppositioapuolueilla? _____
- 🕒 Miksi hallituspuolueilla on hyvä olla enemmän kansanedustajia kuin oppositiolla? _____

sa@w!

Tehtävä 8.8 Kertaustehtävä. Kirjoita demokratian tärkeitä sanoja oikeisiin kohtiin.

Eduskunta
•
•
•
•
•
•

Pääministerin johtama valtioneuvosto ja presidentti (hallitus)
•
•
•
•
•
•

Oikeuslaitos
•
•
•
•
•
•

Omat muistiinpanot

9. Velvollisuudet ja oikeudet

Opintokokonaisuus	Velvollisuudet ja oikeudet
Taitotaso	A2.1
Kesto	4 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	Käsitteiden välinen yhteys, käsitekartta
Numerotaidot	
Digitaaliset taidot	Internetsivut ja -tehtävät, tiedonhaku
Kielen rakenteet	Imperatiivi, verbi + verbi (täytyä, saada), neuvottelu, -maan rakenne, mielipiteen ilmaisu
Sanastosisältö	oppikirjateksti

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- ☉ Opiskelija osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista.
- ☉ Opiskelija ilmaisee perustellun mielipiteensä ihmisoikeusasioista.
- ☉ Opiskelija muistaa vaikuttamiskanavia.
- ☉ Opiskelija kehittää eettistä arviointikykyään.
- ☉ Opiskelija muistaa esimerkkejä median toiminnasta.

Velvollisuus – mitä meidän pitää tehdä?

Suomessa asuvilla ihmisillä on velvollisuuksia ja oikeuksia. Kaikkien Suomessa asuvien pitää noudattaa maan lakeja. Näihin lakeihin sisältyy oppivelvollisuus, joka koskee alle 17-vuotiaita. Laissa on myös määrätty, että kansalaisten täytyy maksaa veroja sekä tuloista että omaisuudesta. Meillä on yleinen auttamisvelvollisuus ja meidän pitää auttaa esimerkiksi liikenneonnettomuudessa.

Kaikilla suomalaisilla on myös maanpuolustusvelvollisuus. Meidän on pakko puolustaa Suomea. Miesten täytyy mennä armeijaan tai suorittaa siviilipalvelus. Naiset voivat mennä armeijaan vapaaehtoisesti. Kansalaisella on myös velvollisuus todistaa oikeudessa. Vanhemmilla on velvollisuus huolehtia lapsistaan. Me saamme vapaasti liikkua luonnossa, mutta meillä on myös velvollisuus huolehtia siitä.

Tehtävä 9.1 Yhdistä verbin imperatiivimuoto ja määre.

Noudata	☺	☺ onnettomuudessa
Opiskele ja opi	☺	☺ veroja
Maksa	☺	☺ lakeja (laki)
Auta	☺	☺ peruskoulussa
Puolusta	☺	☺ lapsista
Todista	☺	☺ luonnosta (luonto)
Huolehdi	☺	☺ oikeudessa (oikeus)
Huolehdi	☺	☺ Suomea

Perusoikeudet

Tehtävä 9.2 Lue ihmisoikeudet omalla kielelläsi. Etsi kieli aakkoshakemistosta ja klikkaa auki PDF.

<https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/SearchByLang.aspx>

> Search by Translation

Search by Translation

Search by

A-D GO

Translation Translation

Tehtävä 9.3 Lue tekstit. Kirjoita tärkeimmät sanat omalla kielelläsi.

Yhdenvertaisuus

Laki on sama kaikille. Kaikki ovat lain edessä yhdenvertaisia. Ketään ei saa kohdella eri tavoin esimerkiksi sukupuolen, iän, uskonnon tai vammaisuuden vuoksi.

laki	_____	yhdenvertainen	_____
ikä	_____	uskonto	_____
kohdella	_____	vammaisuus	_____

Vapaus kokoontua ja sanoa mielipiteensä

Suomessa jokainen saa vapaasti sanoa mielipiteensä ja ihmiset saavat kokoontua ilman lupaa. He voivat myös valita asuinpaikkansa ja liikkua maassa vapaasti.

vapaa	_____	mielipide	_____
lupa	_____	valita	_____
kokoontua	_____	asuinpaikka	_____

Henkilökohtainen vapaus ja koskemattomuus

Suomessa ketään ei saa tuomita kuolemaan, ei kiduttaa eikä kohdella ihmisarvoa loukkaavasti. Ihmisen omaisuutta ei saa viedä eikä tuhota.

tuomita	_____	kiduttaa	_____
kohdella	_____	ihmisarvo	_____
loukata	_____	tuhota	_____

sa@w!

Yksityiselämän kunnioittaminen

Suomessa jokainen saa rauhassa elää omaa elämäänsä. Perustuslaki suojaa jokaisen yksityiselämää. Kenenkään kunniaa ei saa loukata eikä kenenkään kotirauhaa saa rikkoa.

perustuslaki	_____	suojata	_____
kunnia	_____	loukata	_____
yksityiselämä	_____	rikkoa	_____

Oikeus työhön, toimeentuloon ja koulutukseen

Suomessa jokaisella on oikeus toimeentuloon ja huolenpitoon. Jokaisella on perustoimeentulo työttömyyden, äitiyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana. Lapsista on huolehdittava. Jokaiselle on turvattava riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Jokaisella on oikeus tehdä työtä ja saada koulutusta.

koulutus	_____	huolehtia	_____
toimeentulo	_____	turvata	_____
vanhuus	_____	terveyspalvelu	_____
riittävä	_____	työkyvyttömyys	_____

Oikeus osallistua päätöksentekoon

Suomessa asuvalla on oikeus terveelliseen ympäristöön. Ihmisellä on myös oltava mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon

oikeus	_____	terveellinen	_____
mahdollisuus	_____	vaikuttaa	_____
koskea	_____	osallistua	_____
päätöksenteko	_____	ympäristö	_____

Tehtävä 9.4 Ryhmätyö. Meidän mielestämme tärkeimmät oikeudet ovat:

Tehtävä 9.5 Tutustuminen sähköisiin viestintävälineisiin, sanomalehtiin ja sosiaaliseen mediaan. Etsikää parin kanssa internetistä kuvia ja juttuja ryhmän opiskelijoiden maista. Toteutuvatko perusoikeudet maissa? Mitkä oikeudet toteutuvat? Mitkä eivät? Keskustelkaa ryhmissä.

Tehtävä 9.6 Kirjoita velvollisuuksistasi ja oikeuksistasi Suomessa. Mitä sinun pitää tehdä? Mitä saat tehdä? Mitä et saa tehdä? Mitä sinun ei tarvitse tehdä?

Tehtävä 9.7 Kirjoita ikä. Pohdi ja perustele ryhmälle mielipiteesi.

Kuinka vanhana lapsi on tarpeeksi vanha ...

- huolehtimaan yksin pari vuotta nuoremasta siskosta tai veljestä? _____
- lähtemään kouluun itsenäisesti? _____
- käymään yksin kaupassa? _____
- huolehtimaan lemmikkieläimestä? _____
- juomaan alkoholia? _____
- polttamaan tupakkaa? _____
- siivoamaan oman huoneensa? _____
- viemään likaiset vaatteet pyykkikoriin? _____
- matkustamaan yksin Helsinkiin? _____
- alkamaan seurustella pojan tai tytön kanssa? _____
- päättämään kotiintuloajoista? (aika, jolloin tulee kotiin illalla) _____
- päättämään, mitä vaatteita ostaa kaupasta? _____
- meikkaamaan? _____
- ottamaan nenäkorun? _____
- ottamaan tatuoinnin? _____
- aloittamaan koulunkäynnin? _____
- joutumaan vankilaan? _____
- ajamaan mopolla (50 cc) _____
- ajamaan moottoripyörällä (125 cc)? _____
- menemään töihin? _____

10. Ulkomaiden kansalaiset Suomessa

Opintokokonaisuus	Ulkomaiden kansalaiset Suomessa
Taitotaso	A2.1
Kesto	3 tuntia
Luku- ja kirjoitustaito	tilastot, kartta, kuvanluku
Numerotaidot	pylväsdiagrammi
Digitaaliset taidot	internetsivut ja -tehtävät, tiedonhaku
Kielen rakenteet	nesessiivi
Sanastosisältö	Viranomaistekstin ymmärtäminen

Opintokokonaisuuden yhteiskuntaopin tavoitteet:

- ☉ Opiskelija osaa antaa esimerkkejä yhteiskunnan toiminnasta ja siinä erityisesti muuttoliikkeen syistä.
- ☉ Opiskelija vertailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöjä osana yhteiskunnan toimintaa.

sa@w!

Euroopan Unioni

Suomi on Euroopan Unionin (EU) jäsen. Euroopassa 28 maata kuuluu EU:hun. Kun Brexit toteutuu ja Iso-Britannia eroaa unionista, jäsenmaita on 27. Suomi liittyi Euroopan Unioniin vuonna 1995. Monessa Euroopan Unionin maassa valuutta on euro. EU:n sisällä ihmiset, tavarat, palvelut ja pääoma saavat liikkua vapaasti. Suomeen muutti vuonna 2016 noin 39 300 ihmistä. Näistä 23 % eli noin 10 000 oli EU-maiden kansalaisia. Euroopan Unionin sisällä ihmiset voivat vapaasti muuttaa ja hakea esimerkiksi töitä toisesta maasta.

Tehtävä 10.1 Kirjoita ja väritä karttaa EU-maat.

Maahanmuutto

EU:n ulkopuolelta maahan muutti noin 30 000 ihmistä. Näistä yli puolet eli 54 % muutti Suomeen perheen tai rakkauden takia. Joka viides eli noin 18 % muutti Suomeen työn takia. Noin joka kymmenes eli noin 10 % muutti Suomeen opiskelun takia. Noin 10 % muuttajista oli pakolaisia tai turvapaikanhakijoita. Noin 8 % ilmoitti jonkun muun syyn, esimerkiksi paluumuuton.

Tehtävä 10.2 Katso kuvia. Kirjoita, miksi he muuttivat Suomeen.

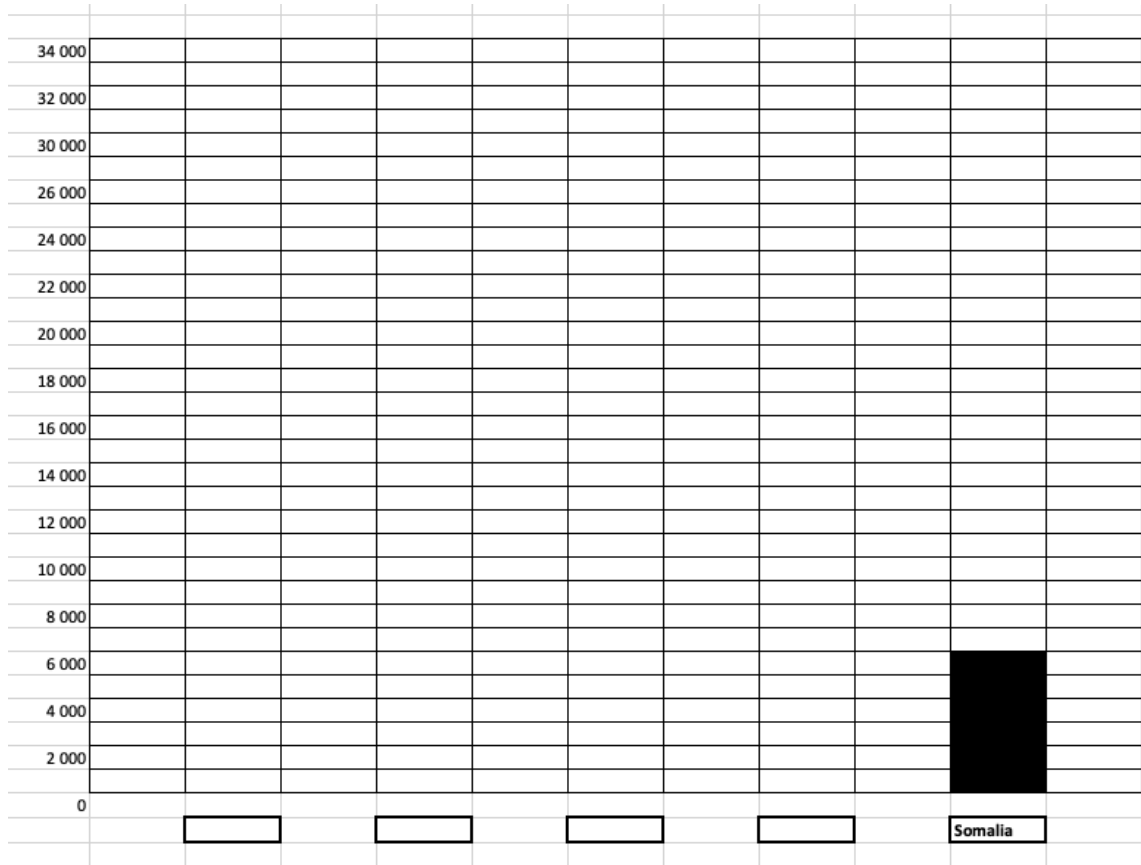

sa@w!

Tehtävä 10.3 Ulkomaiden kansalaiset Suomessa vuonna 2018

Piirrä pylväsdiagrammit suurimmista EU:n ulkopuolisista ryhmistä.

Tehtävä 10.4 Vastaa taulukon perusteella. Tee lisää kysymyksiä tilastosta.

1. Kuinka paljon virolaisia on Suomessa? _____

2. Miksi virolaisia on paljon Suomessa? _____

3. Kumpia on enemmän, afganistanilaisia vai ruotsalaisia? _____

4. Kumpia on vähemmän, thaimaalaisia vai puolalaisia? _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Suomen kansalaisuuden hakeminen

Maahanmuuttovirasto voi myöntää ulkomaalaiselle Suomen kansalaisuuden. Kansalaisuuden hakeminen kestää 7-10 kuukautta. Sähköisen hakemuksen voit tehdä www.migri.fi -sivuilla ja se maksaa 350 €. Paperinen hakemus maksaa 440 €.

Voit hakea kansalaisuutta, kun olet asunut Suomessa viisi vuotta. Asumisaikaan hyväksytään vain luvallinen oleskelu Suomessa. Neljän vuoden asuminen voi riittää, jos puoliso on Suomen kansalainen. Neljän vuoden asumisaika riittää myös henkilölle, joka on kansalaisuudeton ilman omaa tahtoa tai statukseltaan pakolainen. Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalaiselle riittää, että hän on asunut Suomessa kaksi vuotta.

Kansalaisuuden saamisen edellytyksenä on hakijan nuhteettomuus. Nuhteettomuus tarkoittaa sitä, että henkilö ei ole tehnyt rikoksia eikä häntä ole määrätty lähestymiskieltoon. Jo pienikin rikos voi aiheuttaa odotusajan, jonka aikana et voi hakea kansalaisuutta.

Sinulla pitää olla vähintään tyydyttävä (B1.1) suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito. Voit todistaa kielitaidon:

- ☉ Yleisellä kielitaitotodistuksella (YKI) tasolla 3
- ☉ Peruskoulun päättötodistuksella
- ☉ Opiskelemalla ammatin Suomessa.

YKI-testissä sinun täytyy saada vähintään kahdesta osa-alueesta numero 3:

puhuminen ja kirjoittaminen

TAI

puheen ymmärtäminen kirjoittaminen

TAI

tekstin ymmärtäminen puhuminen

osa@w!

11. Oman osaamisen arviointi

Kuinka monta % osaat?	0	20	40	60	80	100
Osaan vertailla erilaisia yhteisöjä.						
Osaan kertoa mielipiteen yhteiskunnallisesta aiheesta.						
Osaan nimetä erilaisia perheitä.						
Ymmärrän sanat avioliitto, avioero, siviilisäätty, huoltaja, sopimus ja perintö.						
Osaan toimia lähiyhteisössä ja viranomaisten kanssa.						
Tiedän, miten vaikutan lähiympäristön tilaan.						
Osaan nimetä lähiympäristöni julkisia ja yksityisiä tiloja ja palveluja.						
Osaan selittää julkisen ja yksityisen sektorin erot ja antaa esimerkkejä niiden toimijoista.						
Ymmärrän työelämän ja verotuksen merkityksen.						
Osaan antaa esimerkkejä yhteiskunnan ja talouden toiminnasta.						
Ymmärrän oman taloudenpidon merkityksen.						
Ymmärrän sanat hyvinvointiyhteiskunta, etuus, tuki ja tulonsiirrot.						
Osaan selittää, mitä presidentti, hallitus ja eduskunta tekevät.						
Ymmärrän vallan kolmijaon.						
Osaan antaa esimerkkejä velvollisuuksista ja oikeuksista.						
Osaan etsiä mediasta tietoa kriittisesti.						
Olen kiinnostunut yhteiskuntaopista.						

